

מבנה הבחינה :

- * יש לענות על 4 מתוך 5 השאלות.
- * משקל כל שאלה 25% .
- * אם תשיב/י על יותר מ- 4 שאלות, יחושב הציון לפי 4 התשובות הראשונות.

משך המבחן: 3 שעות.

חומר עזר: כל חומר עזר מותר, כולל מחשבון.

שימו לב:

- * **יש לנמק כל תשובה**, גם אם זה לא נאמר במפורש בשאלה.
  - * **מותר להסתמך על כל טענה המופיעה בספרי הלימוד של הקורס, כולל התשובות לשאלות שבספרי הלימוד וכולל החוברת "אוסף תרגילים פתורים". אפשר להסתמך גם על הפתרונות שפורסמו למטלות של הסמסטר הנוכחי.**
  - * **אם ברצונך להסתמך על טענות ממפגשי הנחיה, כולל מפגשי אופק, עליך לחזור ולהוכיחן.**
  - * **בפתרון סעיף של שאלה מותר להסתמך על סעיפים קודמים של אותה שאלה, גם אם לא פתרת אותם.**
-

אין צורך להחזיר את השאלון בתום הבחינה

אנא קרא/י בתשומת-לב את כל ההנחיות שבעמוד הקודם !

שאלה 1

בכל סעיפי השאלה $A = \mathbb{N} - \{0\}$ (הטבעיים ללא 0), ו- D הוא יחס מעל A המוגדר כך:
 $(a,b) \in D$ אם b מתחלק ב- a ללא שארית.
לפי "תורת הקבוצות" עמ' 90 שאלה 3.14, D הוא יחס סדר-חלקי מעל A .

(4 נק') א. האם D הוא סדר-מלא מעל A (הגדרה 3.5)? הוכח את תשובתך.

(5 נק') ב. הוכח שהיחס $G = D \cup D^{-1}$ אינו טרנזיטיבי.

(8 נק') ג. הוכח: $D \cdot D^{-1} = A \times A$.

(8 נק') ד. הוכח: $D^{-1} \cdot D = A \times A$.

הערה: בסעיפים ג, ד, פעולת הכפל באגף שמאל היא כפל יחסים (כפל רלציות).

שאלה 2

(10 נק') א. C היא עוצמת קבוצת המספרים הממשיים.

תן דוגמא לקבוצות A, B , כך שקבוצת הפונקציות של A ל- B היא בעלת עוצמה גדולה ממש מ- C . הוכח שהדוגמא שלך מקיימת את הנדרש.

(15 נק') ב. תהי k עוצמה כלשהי. הוכח: $k^2 = k \cdot k$.

הדרכה: היעזר בהגדרה של כפל עוצמות ובהגדרה של חזקה של עוצמות.

אין קשר בין שני הסעיפים.

שאלה 3

דנה, תלמידה בכיתה א', קראה בספר את המשפט המעניין: **דנה קמה דנה נמה**.

אחרי שקראה בהצלחה את המשפט, עלו בדעתה של דנה כמה שאלות מעניינות לא פחות:

(3 נק') א. בכמה דרכים אפשר לסדר את כל 12 האותיות שבמשפט הזה במחרוזת אחת ללא רווחים, כגון **דנהקמהדנהנמה**.

(4 נק') ב. בכמה מהדרכים הללו מופיע בתוך המחרוזת הרצף **דמקה**?

(18 נק') ג. מה מספר הדרכים לסדר את 12 האותיות כך **שלא** תופיע בתוך המחרוזת

אף אחת מארבע המחרוזות הבאות: **דמקה, קהה, ממד, נננה**.

הדרכה: הכלה והפרדה.

שימו לב לצירופי מחרוזות שלא יכולים לקרות יחד, וכאלה שכן אפשריים.

בכל הסעיפים בשאלה זו יש להגיע לתשובה סופית מספרית. כמובן יש לפרט את הדרך.

שאלה 4

יהי a_n מספר הסדרות באורך n , שאבריהן שייכים לקבוצה $\{1, 2, \dots, 7\}$, והמקיימות את התנאי הבא: לא מופיעים בסדרה מספרים זוגיים זה בסמוך לזה.
 למשל עבור $n = 5$, הסדרה $(1, 1, 2, 6, 3)$ אינה מותרת, כי 2 מופיע ליד 6.
 גם הסדרה $(1, 1, 2, 2, 3)$ אסורה, כי יש שתי הופעות צמודות של 2.
 (10 נק') א. רשום את a_0, a_1, a_2 . מצא יחס נסיגה (יחס רקורסיה) עבור a_n .
 בדוק ש- a_0, a_1, a_2 שרשמת מתיישבים עם יחס הנסיגה שמצאת.
 (15 נק') ב. פתור את יחס הנסיגה וקבל ביטוי מפורש עבור a_n .
 בדוק את הביטוי שקיבלת, עבור $n = 2$.

שאלה 5

נתונה שפה של תחשיב הפרדיקטים, שבה סימן פונקציה דו-מקומית f , וסימן פרדיקט דו-מקומי E . יש בשפה שני סימני קבועים: a, b .
 אין בשפה עוד סימני פונקציות, פרדיקטים או קבועים.
 כרגיל, נמצאים בשפה הקשרים הלוגיים $\forall, \exists, \neg, \rightarrow, \leftrightarrow, \wedge, \vee$, סוגריים, שני הכמתים $\forall, \exists$ וסימני משתנים כגון x, y, z .
 נתונות שלוש אינטרפרטציות J_1, J_2, J_3 של השפה הזו, אל העולם $P(N)$.
 בכל האינטרפרטציות האלה, E מתפרש כיחס השוויון: $E(x, y)$ פירושו $x = y$.
 בשלושתן, הקבוע a מתפרש כקבוצה הריקה והקבוע b מתפרש כקבוצה N .
 ההבדל היחיד בין האינטרפרטציות הוא בפירוש של f :
 ב- J_1 הסימן f מתפרש כחיתוך קבוצות. ב- J_2 הסימן f מתפרש כאיחוד קבוצות.
 ב- J_3 הסימן f מתפרש כחיסור (הפרש) קבוצות.
 (7 נק') א. כתבו פסוק בשפה זו, **ללא שימוש בכמתים** $(\forall, \exists)$, שהוא אמיתי ב- J_1 ושקרי ב- J_2 .
 (9 נק') ב. כתבו פסוק בשפה זו, **שיכול להכיל** כמתים, אבל **לא מופיע בו הסימן** b , שהוא אמיתי ב- J_1 ושקרי ב- J_2 .
 (9 נק') ג. כתבו פסוק בשפה זו, **שיכול להכיל** כמתים, אבל **לא מופיע בו הסימן** b , שהוא אמיתי ב- J_1 , אמיתי ב- J_2 ושקרי ב- J_3 .

בשאלה 5 אין צורך לנמק, אבל יש לרשום ליד כל תבנית את הפירוש המילולי שלה.
כתיב מקוצר - מותר. הקפידו לשים סוגרים במקרה שייתכן ספק בקריאה.

בהצלחה!